

หญ้าเทวดา

ดร.สุดารัตน์ หอมหวล

มารู้จัก หญ้าเทวดา หรือหญ้าปักกิ่ง ซึ่งมักมาพร้อมกับคำถามที่ว่า “หญ้าปักกิ่งรักษามะเร็งได้จริงหรือ?” ก่อนอื่นอยากให้ท่านผู้อ่านมาทำความรู้จักกับเจ้าต้นหญ้าจิ๋วๆ แต่แจ๋ว กันก่อนดีกว่า หญ้าปักกิ่ง “Yaa Bei-jing” เป็นพืชใบเลี้ยงเดี่ยว มีชื่อภาษาจีนว่า “เหล่งจื่อเซ่า” (จีน แต่จิ๋ว) คำ “เหล่ง” แปลว่า “วิญญาณ” “จื่อ” แปลว่า “ยาเทวดา” และ “เซ่า” แปลว่า “หญ้า”

หญ้าชนิดนี้มีถิ่นกำเนิดในประเทศจีนตอนใต้ บริเวณสิบสองปันนา ต่อมาได้มีการค้นพบฤทธิ์ต้านมะเร็งในประเทศไทย จึงเรียกว่า “หญ้าเทวดา” พืชชนิดนี้ไม่ใช่พืชในวงศ์ของหญ้าทั่วไป ในทางพฤกษศาสตร์จัดอยู่ในวงศ์ Commelinaceae มีชื่อทางพฤกษศาสตร์ว่า *Murdannia loriformis* (Hassk.) Rolla Rao et Kammathy. ในประเทศไทยมักใช้เป็นไม้ประดับ และพบได้ทั่วไป จัดเป็นพืชล้มลุก สูงประมาณ 7-10 เซนติเมตร บางครั้งอาจสูงได้ถึง 20 เซนติเมตร ใบที่โคนต้นกว้างราว 1 เซนติเมตร ยาวไม่เกิน 10 เซนติเมตร ใบตามลำต้นสั้นกว่าที่โคนต้น ขนใบของหญ้าปักกิ่ง เมื่อสัมผัสอาจทำให้แพ้ มีอาการผื่นคัน เนื่องจากภายในใบมีผลึกแคลเซียมออกซาเลต รูปเข็มจำนวนมาก ดอก ออกเป็นช่อที่ยอด รวมเป็นกระจุกแน่น กลีบดอกสีฟ้า หรือม่วงอ่อน รูปไข่กลับ ยาว 3-5 มิลลิเมตร กลีบนอกรูปไข่ ยาวประมาณ 4 มิลลิเมตร ใบประดับกลม ยาวราว 4 มิลลิเมตร ไม่ซ้อนกัน ร่วงง่าย ผลรูปไข่ ปลายแหลม ยาว 3-4 มิลลิเมตร มีเมล็ด 2 เมล็ด มีลายเป็นริ้วมี

สรรพคุณ

ยาจีนใช้หญ้าเทพดารักษาโรกระบบทางเดินหายใจ และกำจัดพิษ เป็นยาเย็นชนิดหนึ่ง ในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 มีผู้ป่วยด้วยโรคมะเร็ง ตื่นน้ำคั้นสดจากหญ้าเทพดา เพื่อรักษา และบรรเทาอาการจากโรคมะเร็ง พบว่าสามารถยืดชีวิตต่อไปได้ระยะหนึ่ง บางรายใช้ร่วมกับการรักษาแผนปัจจุบัน เพื่อลดผลข้างเคียงจากยาเคมีบำบัด หรือการฉายแสง งานวิจัยทางวิทยาศาสตร์ พบว่าหญ้าปักกิ่ง มีสารกลุ่มกลัยโคสฟิงโกไลปิดส์ ที่แสดงสมบัติต้านมะเร็งเต้านม และมะเร็งลำไส้ใหญ่ แต่มีฤทธิ์ปานกลาง ($ED_{50}=16 \mu\text{g/ml}$) คาดว่าคุณสมบัติต้านมะเร็ง อาจเนื่องจากผลต่อระบบภูมิคุ้มกัน โดยหญ้าปักกิ่ง กระตุ้นให้เซลล์ในระบบภูมิคุ้มกันทำลายเซลล์มะเร็ง

ความเป็นพิษ

การวิจัยทางพรีคลินิก (preclinic) ในสัตว์ทดลองนาน 3 เดือน พบว่าน้ำคั้นจากหญ้าปักกิ่ง ไม่ทำให้เกิดความผิดปกติต่อการเจริญเติบโต เคมีในเลือด และพยาธิสภาพของอวัยวะสำคัญในหนูขาว เกณฑ์ค่า LD_{50} ในหนูขาวมีค่ามากกว่า 120 กรัม ต่อน้ำหนักหนู 1 กิโลกรัม ซึ่งเทียบเท่า 300 เท่า ของขนาดที่ใช้ในคน ซึ่งตามเกณฑ์ขององค์การอนามัยโลกจัดให้เป็นสมุนไพรที่ค่อนข้างปลอดภัย

ประโยชน์ทางการแพทย์

ใช้เป็นยาช่วยในการรักษาโรคมะเร็ง สามารถลดผลข้างเคียงจากการรักษาแผนปัจจุบัน ยับยั้งการแพร่กระจายของมะเร็ง และการกลับมาเป็นอีก และใช้ปรับระบบภูมิคุ้มกัน โดยพบประสิทธิผลของน้ำคั้นหญ้าปักกิ่ง ในการลดผลข้างเคียงของการฉายรังสี และเคมีบำบัดค่อนข้างชัดเจน (เช่น ลดอาการคลื่นไส้อาเจียน เบื่ออาหาร แผลในปาก ปากแห้ง อ่อนเพลีย ปวดข้อ และกล้ามเนื้อ ลดอาการท้องเสีย ท้องผูก และผมร่วง และแก้อาการไข้) นับเป็นการเพิ่มคุณภาพชีวิตให้กับผู้ป่วยได้เป็นอย่างมาก

ขนาด และวิธีใช้

นำส่วนเหนือดิน หรือทั้งต้น น้ำหนัก 100-120 กรัม หรือจำนวน 6 ต้น มาล้างน้ำให้สะอาด หลายๆ ครั้ง หั่นเป็นชิ้นเล็กๆ โขลกในครกให้แหลก หรือใช้เครื่องปั่น เติมน้ำสุก 4 ช้อนโต๊ะ (60 มิลลิลิตร) กรองผ่านผ้าขาวบาง นำน้ำคั้นที่ได้แบ่งครึ่ง ดื่มเช้า-เย็น ก่อนอาหาร ควรเตรียมสด และดื่มให้หมดในแต่ละครั้ง

การปรับระบบภูมิคุ้มกัน

ให้กินยานานไม่เกิน 4-6 สัปดาห์ และควรมีช่วงหยุดยาดังนี้ รับประทานยาติดต่อกัน 5-6 วัน หยุดยา 4-5 วัน เช่นนี้จนครบกำหนด

อาการข้างเคียง

อาจมีอุณหภูมิร่างกายสูงขึ้น 0.5-1 องศาเซลเซียส หรืออาจมีไข้, คลื่นไส้ อาเจียนได้ ในการใช้ระยะแรกๆ

ข้อควรระวัง

หากใช้เกินขนาด จะมีผลกดระบบภูมิคุ้มกัน การใช้จึงควรมีช่วงหยุดยาด้วย โดยกินยา 7 วัน หยุด 4 วัน นอกจากนี้การกินยาในปริมาณมาก ติดต่อกันนาน อาจทำให้เกิดนิ่วได้ เพราะหญ้าปักกิ่ง มีสารแคลเซียมออกซาเลทอยู่ด้วย หากใครจะนำน้ำคั้นหญ้าปักกิ่งมารับประทานควบคู่ไปกับยาแผนปัจจุบัน ก็ได้ผลดีนะค่ะ โดยเฉพาะถ้าได้ผ่านการฉายแสงมาแล้ว การกินยานี้ก็ทำให้ไม่แพ้แสง และถอนพิษไข้ได้ แต่อย่าลืมล้างให้สะอาดก่อนนะค่ะ และควรกินสดค่ะ เพราะการต้ม หรือเคี้ยวจะทำลายสรรพคุณของยาไปมากค่ะ

เอกสารอ้างอิง

1. หญ้าปักกิ่ง. Available at:URL <http://www.ramaclinic.com>, Accessed August 10, 2007.
2. สถาบันการแพทย์แผนไทย. เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับหญ้าปักกิ่ง. การประชุมวิชาการกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก. 14 ก.ย. 2548.
3. พริกชี้หนู. หญ้าปักกิ่งรักษามะเร็งได้จริงหรือ. สมุนไพรเพื่อสุขภาพ. ปีที่ 1, พ.ย. 2543. หน้า 11-19.
4. สำนักงานข้อมูลสมุนไพร คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. คู่มือสมุนไพรฉบับย่อ (1). นิเวศมิตรการพิมพ์: กรุงเทพฯ, 2543, หน้า 103-106.
5. สำนักงานข้อมูลสมุนไพร คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. จุลสารข้อมูลสมุนไพร 16(2), 2542. หน้า 12-13